

דעות

www.TheMarker.com

השכלה גבוהה / גדעון זגן

האקדמיה הישראלית
בפסגה העולמית

« באחרונה התעורר דיון על הדרך להעריך את איכות המחקר האקדמי ובהתאם לכך את איכות קהילות החוקרים. אכן, יש קושי להעריך הישגים במדעי הרוח והחברה. לעומת זאת, קיימים קני מידה אובייקטיביים לשיפוט במדעי הטבע, ההנדסה והרפואה. הכלי המקובל מתבסס על מספר הציטוטים למאמרים שהתפרסמו על ידי חוקרים. לכל מאמר מדעי יש ביבליוגרפיה שבה מצוטטות עבודות שעליהן מסתמכים מחבריו. לכן, מאמר הוזכה למספר רב של ציטוטים נחשב לבעל השפעה, וגם איכות, מכיוון שהוא שימש בסיס להרבה עבודות שנכתבו בעקבותיו.

המכון למידע מדעי ISI יצר מאגרים ממוחשבים אדירים המאפשרים לנתח הישגים מדעיים. באחד המאגרים מרוכזים שמות של כ-300 המדענים המצוטטים ביותר בכל אחד מ-21 תחומי המדע (2007-'81). הרשימה של המדענים המשפיעים ביותר מופיעה באתר המכון, עם פילוחים שונים לפי תחום, מוסדות ומדינות. מידת הייצוג של קהילה במאגר זה היא אחד המודדים להערכת

איכותה.

אחד הממצאים

הכולטים הוא ייצוגה של ארה"ב, שמספר מדעניה הוא כשני שלישים מהסך הכל, מעל ומעבר לגודל היחסי של הקהילה. נתון זה משקף את ההישג של

הלוואי שמגזרים
אחרים של החברה
היו מגיעים להישגיה
של האקדמיה

ארה"ב בריכוז צמחת המדע בעולם. בדיקת הייצוג של 20 המדינות שתודמות כ-90% מהמאגר - רשימה הכוללת את ישראל - מאפשרת דירוג לפי קריטריון זה. כמובן השוואה משמעותית היא ביחס לגודל הקהילה. לשם כך חילקנו את מספר המדענים המצוטטים ביותר ביחס לתוצר הגולמי. אם נקבע כ-100 את ארה"ב, הרי הדירוג של קהילות לאומיות שונות הוא: שווייץ (48), בריטניה (39), ישראל (32), קנדה (31), אוסטרליה (30), והולנד (30). לפי מדרג זה, ישראל, המיוצגת על ידי 49 מדענים, נמצאת במקום הרביעי בעולם ומקדימה את מרבית מדינות אירופה. במלים אחרות, ישראל הצליחה להצמיח מספר רב באופן יחסי של מדענים בעלי השפעה, למרות הפיתוי להצטרף לענק שמעבר לים.

בדיקת החלוקה לפי תחום מחקר מעלה כי 16 מתוך 49 המצוטטים ביותר הם בתחום מדעי המחשב. לדעתי, יש קשר בין ממצא זה לבין ההישגים של תעשיית הטכנולוגיה העילית המתבססת על כוגרי האוניברסיטאות. למשתתפי העליהם האופנתי על האוניברסיטאות: הלוואי שמגזרים אחרים של החברה הישראלית היו מגיעים להישגים דומים בהשוואה לעולם המתקדם.

הכותב הוא מרצה בפקולטה להנדסה באוניברסיטת תל אביב